

Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Yönelimi İlişkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Merve Küçüksipahioğlu

Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, e-mail: merve_kucuksipahi@hotmail.com

Orcid: 0000-0002-9172-5132

Year: 2025 Summer

Number: 13

Volume: 1

pp: 101-126.

Makalenin Geliş Tarihi: 7/06/2025

Kabul Tarihi: 16/06/2025

Makalenin Türü: Araştırma makalesi

Doi: 10.5281/zenodo.15663336 <https://doi.org/10.5281/zenodo.15663336>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş, telif devir belgesi ve intihal içermediğine ilişkin rapor ve gerekliyse Etik Kurulu Raporu sisteme yüklenmiştir. / This article was reviewed by at least two referees, a copyright transfer document and a report indicating that it does not contain plagiarism and, if necessary, the Ethics Committee Report were uploaded to the system.

Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Yönelimi İlişkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

Merve Küçüksipahioğlu

Öz

Kişilik, bireyin belirgin, kalıcı ve tutarlı özelliklerinin toplamını ifade eder. Bu özellikler, bireyin davranışları, düşünce yapısı ve çevresiyle olan etkileşimi açısından belirleyicidir. Girişimcilik yönelimi ise bireylerin girişimci olma konusunda belirli bir kanaate sahip olma durumunu ifade etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Çalışma amacı doğrultusunda hazırlanan anket formu ile internet üzerinden ulaşılan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 182 öğrenciden veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 23.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde faktör analizi ve korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin girişimcilik yönelimlerinin yüksek olduğu bulgulanmıştır. Öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların yönetim yazınına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik özellikleri, girişimcilik yönelimi, üniversite öğrencileri

Jell Kodu: M12

Relationship Between Personality Traits and Entrepreneurship Orientation: A Research For University Students

Abstract

Personality refers to the sum of an individual's distinct, permanent and consistent characteristics. Entrepreneurial orientation refers to the state of having a certain conviction about being an entrepreneur.

The aim of this study is to reveal the relationship between personality traits and

entrepreneurial orientation. The population of the study consists of university students. A questionnaire was used as a data collection tool in the study. With the questionnaire form prepared in line with the purpose of the study, data were collected from 182 students who were reached via the internet and voluntarily participated in the study. The data obtained were analyzed in SPSS 23.0 statistical program. Factor analysis and correlation analysis were used to analyze the data. According to the results of the analysis, it was found that the entrepreneurial orientation of the students was high. There is a significant positive relationship between the personality traits of the students and their entrepreneurial orientation. The findings are expected to contribute to the management literature.

Keyword: Personality traits, entrepreneurship orientation, university students

Jell Code: M12

1. Giriş

Küreselleşme süreciyle birlikte bilgiye dayalı rekabetin giderek artması, girişimciliğin ve girişimcilerin önemini daha da ön plana çıkarmaktadır. Günümüz rekabet ortamında girişimcilerin etkili olabilmeleri ve yeni iş alanlarına yönelmeleri, ekonomik dinamizmin sürdürülebilirliği açısından kritik bir rol oynamaktadır (Küçükaltan, 2009: 26). Girişimcilik, sürekli iyileşme süreçlerinin desteklenmesinde ve sürdürülebilir gelişimin sağlanmasında temel araçlardan biri olarak görülmektedir (Kızılaslan ve Karaömer, 2015: 101). Girişimcilik hem ulusal hem de uluslararası düzeyde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından dikkat çeken bir konu haline gelmiştir. Toplumsal ve ekonomik boyutlarıyla birçok alanda kritik bir öneme sahiptir (Börü, 2006: 11). Bir ülkenin kalkınması, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme kapasitesine sahip olması ve ekonomik gelişime katkıda bulunabilecek girişimcileri yetiştirebilmesiyle doğrudan ilişkilidir (Durukan, 2007: 29).

Çalışmada üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu doğrultuda öğrencilerin girişimcilik yönelimine ilişkin düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Elde edilen bulguların, genç nüfusun girişimcilik potansiyelinin daha kapsamlı ve derinlemesine anlaşılmasına katkı sunması; aynı zamanda girişimcilik eğitimlerinin niteliğinin artırılması ve politika geliştirme süreçlerinin bilimsel verilere dayandırılması açısından önemli bir kaynak oluşturması beklenmektedir. Ayrıca, sonuçlar üniversitelerde girişimcilik eğitimlerinin bireysel farklılıklara göre şekillendirilmesine ve

gençlerin girişimcilik yönelimlerinin artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlanması beklenmektedir.

2. Teorik Çerçeve

Bu bölümde kişilik ve girişimcilik yönelimi kavramları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

A. Kişilik

Kişilik kavramı, yüzyıllar boyunca insanlığın sosyal yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak ilgi görmüş olmasına rağmen, bilimsel anlamda gelişimi 1930’lu yıllarda kişilik psikolojisinin diğer sosyal bilim dallarından bağımsız bir disiplin olarak şekillenmesiyle ivme kazanmıştır (Şimşek, 2011: 99). "Kişilik" kavramının kökeninin Latince "persona" kelimesine dayandığı ileri sürülmektedir. Antik Yunan ve Roma toplumlarında bu terim, tiyatro oyuncularının sahnede kullandıkları maskeyi ifade etmekteydi. Günümüzde ise kişilik, yalnızca bireyin toplumsal rolünü yansıtan bir kavram olmanın ötesine geçerek, bireyin karakteristik özelliklerini ve diğer insanlarla kurduğu sosyal ilişkileri içeren daha kapsamlı bir anlam kazanmıştır. (Yüksel, 2006: 56; Tutar, 2014: 39). Bireyler, yalnızca fiziksel görünümleriyle değil, aynı zamanda davranışsal özellikleriyle de birbirlerinden ayrılmaktadır. Bu davranışsal farklılıklar, bireyin kişiliğinin şekillenmesinde temel bir rol oynamaktadır (Erkutlu, 2018: 63).

104

Kişilik, bireyin diğer insanlarla etkileşimde bulunma ve onlara karşı tepki verme biçimlerini belirleyen tüm özellikleri kapsayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Robbins ve Judge, 2019: 135). Kişilik, bireyleri birbirinden ayıran ve onları diğer insanlardan farklı kılan temel bir unsurdur. Aynı zamanda, bireyin değişmeyen ve tutarlı özelliklerinin bütününü ifade etmektedir (Özkalp ve Kirel, 2018: 72). Kişilik, bireyin kendine özgü ve ayırt edici davranışlarının bütününü oluşturur. Aynı zamanda, bireyleri birbirinden ayıran zihinsel, fiziksel ve davranışsal özelliklerin tamamını kapsayan temel bir kavramdır (Yılmaz ve Eroğlu, 2013: 19; Tutar, 2014: 37). Araştırmalar, kişiliğin oluşumunda kalıtsal faktörler, kültürel unsurlar, aile yapısı ve bireyin içinde bulunduğu sosyal çevrenin belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır (Yüksel, 2006: 60-61; Erkutlu, 2018: 64).

Kişilik kavramını açıklamaya yönelik çeşitli teorik yaklaşımlar bulunmaktadır. Psikoanalitik yaklaşımda kişilik, içe dönüklük ve dışadönüklük temelinde ele alınmış ve bireylerin diğer insanlarla kurdukları

ilişkiler üzerinden değerlendirilmiştir. Evrimci yaklaşımlar ise kişiliği, bireyin zaman içinde geliştirdiği davranış örüntüleri olarak tanımlamış; dışadönük ilişkiler, bastırılmış yapılar ve kaygı durumları üzerine odaklanmıştır. Özellik kuramında ise kişilik, bireyleri birbirinden ayırt eden özellikler çerçevesinde incelenmiş; 16 faktörlü kişilik modeli ve beş faktörlü kişilik deseni gibi yaklaşımlar geliştirilerek bu farklılıklar sistematik bir biçimde açıklanmaya çalışılmıştır (Baltacı, 2017: 60).

Kişiliğin modeli ve oluşumu üzerine çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Literatürde özellikle "Beş Büyük" olarak adlandırılan beş temel kişilik modeli yaygın olarak kullanılmaktadır. Beş Faktör Kişilik Modelinin boyutları aşağıda açıklanmıştır (Sökmen, 2013: 4-5; Özkalp ve Kirel, 2018: 81-82; Robinson ve Judge, 2019: 138):

- Dışadönüklük: Bireylerin sosyal ilişkilerdeki rahatlık seviyesini ifade eden temel bir kişilik boyutudur. Dışadönük bireyler genellikle konuşkan, sosyal, kararlı ve dışa dönük olma eğilimindedirler. Buna karşılık, içe dönük bireyler daha sessiz, çekingen, temkinli ve sosyal etkileşimlerde daha ihtiyatlı davranma eğilimi gösterirler.
- Uyumluluk: Bireylerin başkalarıyla uyum sağlama eğilimini ifade eden önemli bir kişilik boyutudur. Uyumluluk düzeyi yüksek olan bireyler genellikle yardımsever, güvenilir, iş birliğine açık ve olumlu sosyal ilişkiler kurmaya yatkın kişilerdir. Buna karşılık, uyumluluk düzeyi düşük olan bireyler ise daha mesafeli, uyumsuz, inatçı, iş birliğine kapalı ve sosyal ilişkilerde daha zorlayıcı özellikler sergileyebilirler.
- Sorumluluk: Sorumluluk boyutu bir güvenlik ölçeğidir. Sorumlu olan bireyler, düzenli, dikkatli, güvenilir, azimli ve disiplinli bir kişiliği ifade eder. Bunun tam tersi olan bireyler ise, dikkati kolay dağılan, sorumsuz, düzensiz, güvenilirmez ve disiplinsizlik öteklerini taşıyan bireylerdir.
- Duygusal denge: Bu boyut genellikle tersi anlama gelen nevroitiklik tabiri ile adlandırılır. Bir bireyin gerilime dayanma yeteneğine bağlıdır. Olumlu duygusal dengeye sahip olan bireyler güvenli, sakin, kendinden emin kişilik özellikleri sergileme eğilimindedir. Olumsuz boyutta olan bireyler ise, içine dönük, sinirli, karamsar, endişeli ve güvensiz hissetmeye eğilimlidirler.

- Deneyime açıklık: Deneyime açıklık, bireyin yeni fikirlere ve değişime olan ilgisini ifade eden temel bir kişilik boyutudur. Deneyime açık bireyler genellikle hassas, yaratıcı, esnek ve meraklı özellikler sergilerken; deneyime kapalı bireyler ise yeniliklere direnç gösterme, dar görüşlü olma ve geleneksel tutumları benimseme eğilimindedirler.

B. Girişimcilik Yönelimi

Girişimcilik literatürü, oldukça karmaşık ve geniş bir perspektife sahip olmasına rağmen, birçok araştırmacı bireysel ve kurumsal girişimcilik türlerinin temel unsurlarının ortak noktalar içerdiğini kabul etmektedir. Çevresel faktörler ve işletme büyüklüğü gibi değişkenlerden bağımsız olarak, yenilikçilik, risk alma ve proaktif davranışlar girişimciliğin özünü oluşturan temel bileşenler olarak değerlendirilmektedir (Altuntaş ve Dönmez, 2010: 52).

Girişimcilik, başlangıçta bireylerin kendi sermayeleriyle iş kurmaları olarak değerlendirilirken, Adam Smith ve erken dönem İngiliz klasik iktisatçıları girişimciye ekonomik faaliyetler bağlamında sınırlı bir rol atfetmişlerdir. Klasik iktisat teorisine göre girişimci, liderlik eden veya işletme süreçlerini yöneten bir figürden ziyade, esasen sermaye sağlayıcı olarak konumlandırılmıştır. Ancak sanayileşme sürecinin ilerlemesiyle birlikte girişimciliğin niteliği dönüşüme uğramış, girişimci insan tipi yeni özellikler kazanarak ekonomik yapıdaki işlevselliğini artırmıştır. Bu değişim, girişimcinin ekonomik değerini ve toplumsal önemini pekiştirmiş; girişimcilik, zamanla bir üretim faktörü olarak kabul edilen temel unsurlardan biri haline gelmiştir (Küçük, 2015a: 36-37).

Girişim kavramı, girişimcilik araştırmaları ve uygulamaları doğrultusunda girişimciler tarafından geliştirilen yapılanma faaliyetlerini ifade eder (Küçük, 2015b: 43). Girişimci, üretim faktörlerini yenilikçi biçimde birleştirerek atıl durumda bulunan kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayan bireydir. Aynı zamanda, mevcut üretim araçlarını ve işletmede bulunan girdileri farklı yöntemlerle değerlendirilerek üretim süreçlerini optimize eder ve ekonomik büyümeye katkıda bulunur. Bu yönüyle girişimciler, piyasa dinamiklerini şekillendiren ve ekonomik kalkınmada kilit rol oynayan aktörlerdir (TÜSİAD, 2003: 2). Cantillon’a göre girişimciler, piyasa sisteminde dengeyi sağlayan temel aktörlerdir (Formaini, 2001: 3). Bir diğer ekonomist Marshall’a göre girişimci, üretim süreçlerinde

verimliliği artırmak amacıyla yenilik geliştiren ve bu yenilikleri uygulamaya koyan kişidir (Sciascia ve De Vita, 2004: 5). Klasik iktisat düşünürleri, girişimciyi liderlik eden veya işletme süreçlerini yöneten bir aktör olarak değil, esasen sermaye sağlayıcı olarak değerlendirmiştir. Bu yaklaşım çerçevesinde girişimcinin temel görevi, finansal kaynakları temin etmek ve doğrudan üretim süreçlerine müdahale etmekten ziyade ekonomik yatırımları stratejik olarak yönlendirmektir. (Küçük, 2015a: 36). Girişimciler, yenilikçi fikirler üreten, farklı düşünme becerisine sahip olan ve yeni iş fırsatları yaratmayı amaçlayan bireylerdir. Girişimciliği karakterize eden temel özellikler arasında kontrol odağı, başarı ihtiyacı, risk alma eğilimi, bağımsızlık, özgüven, yenilik yapabilme, esneklik, yaratıcı düşünme ve iş deneyimi ile beceriler yer almaktadır. Bu nitelikler, girişimcilerin değişen piyasa koşullarına uyum sağlama ve sürdürülebilir başarı elde etme yeteneklerini belirleyen faktörlerdir (Aslantaş, 2001: 17).

Girişimcilik yönelimi, başlangıçta yöneticiler ile işletme sahiplerini davranışsal açıdan ayırt etme amacıyla ortaya çıkmış olsa da zamanla stratejik yönetim ve girişimcilik literatürünün kesişim noktasında şekillenmiştir. Günümüzde, girişimcilik yönelimi, rekabet avantajı sağlamak ve stratejik hedefleri gerçekleştirmek amacıyla yönetsel yetkinlikleri yansıtan örgütsel bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, işletmelerin yenilikçi ve proaktif stratejiler benimseyerek piyasa dinamiklerine uyum sağlamalarına katkıda bulunur (Altuntaş ve Dönmez, 2010: 52). Basit olarak; bireylerin girişimci olma konusunda bir kanaatlerinin olması durumunu ifade eden girişimcilik yönelimi daha kapsamlı bir ifadeyle; okulunu bitirince, belli bir eğitimi tamamlayınca veya mevcut ister işgören isterse kendi işini yürüten konumunda çalışıyor olsun, daha fazla kazanma, topluma hizmet etme veya daha başka saiklerle bireylerin iş üretme, risk üstlenme, fikirlerini hayata geçirme düşüncesine sahip olmaları olarak tanımlanabilir (Küçük, 2020: 87).

Girişimcilik yönelimi, bireylerin girişimci olma konusundaki tutumlarını ve eğilimlerini yansıtan temel bir kavramdır. Bu yönelim, bireylerin eğitim süreçlerini tamamladıktan sonra veya mevcut iş yaşamları içinde daha yüksek gelir elde etme, toplumsal fayda sağlama ya da çeşitli motivasyonlarla iş kurma, risk alma ve yenilikçi fikirlerini hayata geçirme arzularıyla şekillenir. Girişimcilik yönelimi, bireylerin ekonomik ve sosyal çevreleriyle etkileşimleri doğrultusunda gelişerek girişimcilik ekosistemine katkı sağlayan önemli bir faktör haline gelir (Küçük, 2020). Girişimcilik

yönelimi, bireylerin bağımsız hareket etme isteği, yenilik yapma ve risk alma eğilimi, rekabet ortamında agresif stratejiler benimsemesi ve pazar fırsatlarına karşı proaktif bir tutum sergilemesi gibi temel unsurlarla şekillenir. Bu yönelim, girişimcinin değişen piyasa koşullarına uyum sağlama kapasitesini ve rekabet avantajı elde etme sürecindeki etkinliğini belirleyen kritik bir faktör olarak değerlendirilir (Yeşil vd 2016: 154).

3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Girişimcilik eğilimlerini şekillendiren bireysel farklılıkların anlaşılması, üniversite düzeyindeki girişimcilik eğitimlerinin kişiye özgü gelişim süreçlerini destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın önemi birkaç farklı boyutta değerlendirilebilir. Çalışma, genç nüfusun girişimcilik potansiyelinin anlaşılmasına yönelik literatürdeki boşluğa katkıda bulunmaktadır. İkinci olarak, girişimcilik yöneliminin yalnızca ekonomik faktörlerle değil, aynı zamanda psikolojik ve kişilik temelli dinamiklerle de şekillendiği anlayışına dayanan bu çalışma girişimciliğin çok boyutlu yapısına dikkat çekmektedir. Elde edilecek bulgular hem kuramsal hem uygulamalı düzeyde fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Kuramsal açıdan, kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkinin derinlemesine anlaşılması, birey merkezli girişimcilik modellerine katkı sunacaktır. Uygulamalı olarak ise, üniversitelerde sunulan girişimcilik eğitimi programlarının içeriklerinin bireysel farklılıkları dikkate alacak şekilde yeniden tasarlanmasına ve genç bireylerde girişimcilik kültürünün geliştirilmesine yönelik stratejilere ışık tutacaktır. Bu bağlamda araştırma, sadece akademik çevreler için değil aynı zamanda eğitim politikası yapımcıları ve uygulayıcıları için de yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

4. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Bu araştırmanın ana kütlesini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem, kolayda örneklem yöntemi kullanılarak internet üzerinden erişilen 182 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde anket yöntemi tercih edilerek katılımcılardan sistematik biçimde bilgi edinilmiştir. Bu çalışmada, zaman kısıtları nedeniyle küçük bir örneklem

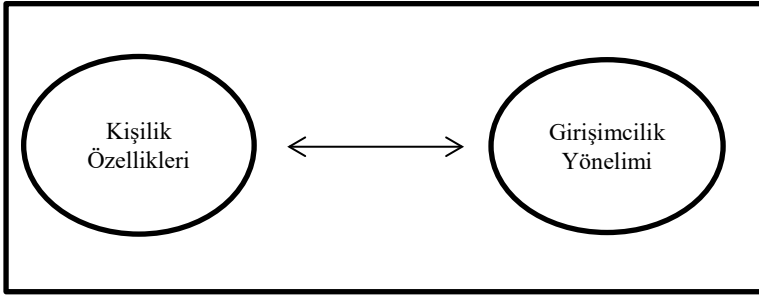

kullanılmıştır.

Öğrencilerin kişilik özelliklerinin belirlenmesinde Morsünbül (2014) tarafından geliştirilen Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi Ölçeği, girişimcilik yöneliminin belirlenmesinde Küçük (2020) tarafından geliştirilen Girişimcilik Yönelimi ölçeği kullanılmıştır. Her iki ölçek de 5’li Likert şeklindedir. Elde edilen veriler SPSS 23.0 istatistik programında analiz edilmiştir.

5. Araştırmanın Modeli

Araştırmada kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiyi analiz etmek adına nicel araştırma tasarımına dayanan ilişkisel bir yaklaşım benimsenmiş, veri toplama sürecinde anket yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Şekil 1’de görülebileceği üzere bu çalışmada kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişki incelenmiştir.

Kişilik özellikleri ölçeği, “birlikte çalışmayı seven”, “içe dönük”, “sistemli”, “kaygılı”, “hayal gücü geniş” şeklinde kurgulanmış 30 ifadeden oluşmaktadır. Girişimcilik yönelimi ölçeğinde ise, “kafamda bazı iş fikirlerim var”, “durağan/stabil olmak bana göre değil”, “yeteneklerimi kanıtlamak/ göstermek istiyorum” şeklinde kurgulanmış 26 ifadeden oluşmaktadır.

6. Araştırmanın Hipotezleri

Zainol ve Ayadurai (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkinin firma performansına etkisi ele alınmıştır. Çalışmada, kişilik özelliklerinin firma performansı üzerinde doğrudan etkili olduğu belirlenirken, girişimcilik yöneliminin bu ilişkiyi aracılık etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, kişilik faktörlerinin doğrudan firma başarısını şekillendirdiğini gösterirken, girişimcilik yöneliminin bağımsız bir etken olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Leutner vd., (2014) çalışmalarında beş büyük kişilik özellikleri ile girişimcilik faaliyetlerinin nasıl ilişkili olduğunu inceleyerek, girişimcilik başarılarının farklı yönlerini ele almışlardır. Elde edilen bulgular, kişiliğin girişimcilik başarısını yalnızca iş kurma ve işletme başarısı bağlamında değil, daha geniş bir perspektifte de öngördüğünü ortaya koymaktadır. Kişiliğin çeşitli girişimcilik sonuçlarını isabetli bir şekilde öngörebildiğini ortaya koyarak, girişimcilik başarısı üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Girişimciliğe özgü kişilik özellikleri, genel kişilik özelliklerine kıyasla girişimcilik başarısını tahmin etmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yao vd., (2016) yaptıkları çalışmada Çinli üniversite öğrencilerinin girişimcilik ortamını nasıl algıladıkları ve bu algının girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Girişimcilik tutumu, algılanan ekonomik veya sosyal ortam ile girişimcilik eğilimi arasında aracılık eden bir faktör olarak görülmüştür. Girişimcilik tutumu, temel bileşenler analiziyle üç ana bileşene ayrılmıştır ve sosyal sorumluluk tutumunun, algılanan ekonomik ortam ile girişimcilik eğilimi arasında aracılık eden bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, maddi tutum, manevi tutum ve sosyal sorumluluk tutumu aracılığıyla, algılanan sosyal ortamın dolaylı olarak girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Boz vd., (2016) kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada, Çanakkale’de faaliyet gösteren girişimciler ile kamu-özel sektör çalışanları karşılaştırılmıştır. Analizler, dışa dönüklük, uyumluluk, özdenetim/sorumluluk ve gelişime açıklık boyutlarının girişimciler ile kamu-özel sektör çalışanları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uncu ve Halis (2018) tarafından yürütülen çalışma, bireylerin duygusal durumlarının girişimcilik yönelimleri üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Kocaeli Üniversitesi'nde girişimcilik eğitimi alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, olumlu duyguların iç girişimciliği teşvik ettiği, olumsuz duyguların ise dış girişimcilik ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, girişimcilik motivasyonlarının yalnızca bilişsel faktörlerle değil, aynı zamanda duygusal unsurlarla da şekillendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle iç girişimciliğin, bireylerin kendine güven ve pozitif duygu durumları ile desteklendiği, dış girişimciliğin ise risk algısı ve belirsizlik gibi faktörlerle bağlantılı olduğu görülmektedir.

Göktaş ve Kazaferoğlu (2018) çalışmalarında Süleyman Demirel Üniversitesi'nde girişimcilik dersi alan öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada, dışadönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve özdisiplin özelliklerinin girişimcilik eğilimine pozitif katkı sağladığı, nevrozluğun ise negatif etkide bulunduğu gözlemlenmiştir.

Mirza ve Demiral (2019) çalışmalarında yüksek lisans öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yaptıkları analiz sonucunda risk alma, yenilikçilik, kendine güven, başarıya ihtiyacı ve kontrol odağı gibi kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimini artırdığı belirlenmiştir.

Sözcan ve Yılmaz (2019) yaptıkları çalışmada kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkiyi analiz etmişlerdir. Analizler sonucunda öz disiplin, deneyime açıklık, dışa dönüklük gibi kişilik boyutlarının girişimcilik eğilimiyle pozitif yönlü ilişkili olduğunu, duygusal dengesizliğin ise negatif etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Yurdasever ve Yıldırım (2023) tarafından yapılan çalışmada, bireylerin kişilik tipleri ile bireysel girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişkiyi inceleyerek, girişimcilik eğitiminin bu bağlamdaki etkisini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Farklı kişilik tiplerine sahip bireylerin girişimcilik eğilimleri analiz edilmiş, eğitim faktörünün bu yönelimleri nasıl şekillendirdiği araştırılmıştır. Araştırma kapsamında, kişilik tipleri, girişimcilik yönelimi ve girişimcilik eğitimi arasındaki etkileşim kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bulgular, girişimcilik eğitiminin bireylerin girişimcilik yönelimlerini güçlendirdiğini ve kişilik faktörleriyle olan ilişkisini belirgin hale getirdiğini ortaya koymaktadır.

Yazındaki çalışmalardan hareketle kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasında bir ilişki olabileceği değerlendirilmiştir. Araştırmada test edilmek üzere aşağıdaki hipotez kurulmuştur.

H₁: Kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

7. Analiz

Araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda öncelikle katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Ardından, araştırma ölçeklerine yönelik faktör analizi, güvenirlik analizi ve korelasyon analizi sonuçları detaylı olarak incelenmiştir.

7.1. Sosyo-Demografik Bulgular

Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, girişimcilikle ilgili ders veya kurs alma düzeyleri, girişimci kişilik algıları ve gelecekte kendi işlerini kurma eğilimlerine ilişkin dağılımlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik bulguları

Cinsiyet			Girişimcilikle ilgili herhangi bir ders/kurs aldınız mı?		
	Sayı	%		Sayı	%
Kadın	118	64,8	Evet	78	42,9
Erkek	64	35,2	Hayır	104	57,1
Toplam	182	100,0	Toplam	182	100,0
Yaş			Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip olarak görüyor musunuz?		
	Sayı	%		Sayı	%
18-20 yaş	7	3,8	Evet	112	61,5
21-23 yaş	24	13,2	Hayır	70	38,5
24-26 yaş	49	26,9	Toplam	182	100,0

27 yaş ve üzeri	102	56,0	Eğitim Düzeyi		
Toplam	182	100,0		Sayı	%
Gelecekte kendi işinizi kurmayı düşünüyor musunuz?			Önlisans	15	8,2
	Sayı	%	Lisans	56	30,8
Evet	119	65,4	Yüksek Lisans	77	42,3
Hayır	63	34,6	Doktora	34	18,7
Toplam	182	100,0	Toplam	182	100,0

Tablo 1’de sunulan verilere göre katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde %64,8’i (118 kişi) kadın, %35,2’si (64 kişi) erkektir. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde %56’sı (102 kişi) 27 yaş ve üzeri, %26,9’u (49 kişi) 24-26 yaş, %13,2’si (24 kişi) 21-23 yaş, %3,8’i (7 kişi) 18-20 yaş aralığındadır. Veriler girişimcilik eğiliminin yaşla birlikte artabileceğini veya daha büyük yaş grubundaki bireylerin girişimciliğe yönelme ihtimallerinin daha yüksek olduğunu düşündürebilir. Katılımcıların eğitim düzeyi dağılımları incelendiğinde %42,3’ü (77 kişi) yüksek lisans, %30,8’i (56 kişi) lisans, %18,7’si (34 kişi) doktora, %8,2’si (15 kişi) ön lisans mezunudur. Bu durum, girişimcilik eğiliminde daha yüksek eğitim seviyesinin etkili olabileceğini veya eğitim düzeyinin bireylerin girişimcilik potansiyelini şekillendirdiğini gösterebilir. Katılımcıların %57,1’i (104 kişi) girişimcilikle ilgili kurs/ders almış olup, %42,9’u ise ders/kurs almamıştır. Katılımcıların girişimci bir kişiliğe sahip olma düzeyleri incelendiğinde %61,5’i (112 kişi) girişimci bir kişiliğe sahip olduklarını, %38,5’i (70 kişi) ise girişimci kişiliğe sahip olmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların gelecekte iş kurma planları incelendiğinde %64,4’ü (119 kişi) gelecekte kendi işlerini kurmayı düşündüklerini, %34,6’sı (63 kişi) ise iş kurmayı düşünmediklerini belirtmiştir. Bu oran, girişimcilik eğiliminin yüksek olduğunu gösterirken, eğitim düzeyleri veya girişimcilik dersi alma faktörüyle olan ilişkisi incelenebilir.

7.2. Faktör Analizi ve Güvenirlilik

Araştırma kapsamında kişilik özellikleri ve girişimcilik yönelimi ölçeğine yönelik faktör analizi ve güvenirlik analizi gerçekleştirilmiş olup, ilgili bulgular sırasıyla Tablo 2 ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 2. Kişilik özellikleri ölçeği geçerlilik ve güvenirlik analizi bulguları

Kişilik Özellikleri	Faktör Yüğü					Varyans açıklama oranı	Cronbach Alfa	Ortalama	KMO Değeri
	1	2	3	4	5				
17. Düzenli	,879					56,359	0,84	3,55	0,765
15. Tertipli	,830							4,07	
18. Sistemli	,803							3,84	
13. Dağınık	,680							4,09	
16. Dakik	,575							3,91	
14. Dikkatli	,557							3,98	
30. Yaratıcı		,821					0,775	3,98	
29. Sanatçı ruhlu		,689						4,33	
25. Hayal gücü geniş		,664						4,07	
26. Meraklı		,598						4,21	
28. Yenilikçi		,577						3,35	
27. Bilgili		,534						3,85	
8. Sessiz			,838				0,795	2,37	
9. İçedönük			,810					3,18	
10. Konuşkan			,689					3,75	
12. Çekingen			,356					3,39	
11. Utangaç			,561					3,53	
7. Mesafe			,395					3,38	
20. Gergin				,781			0,778	3,35	
22. Kaygılı				,779				3,20	
24. Endişeli				,695				2,63	
19. Hırçın				,662				3,12	
5. Uyumlu					,812	56,359	0,721	4,59	0,765
4. Birlikte çalışmayı seven					,691			4,46	

6. Anlayışlı					,691			3,95	
3. Nazik					,547			4,41	
2. Yardım sever					,454			4,43	
Bartlett Küresellik Testi					Genel Ortalama	3,37			
					Ki Kare	2272,001			
					Sd	378			
					P	,000			

Yukarıda Tablo 2’de kişilik özelliklerine ilişkin geçerlilik ve güvenilirlik analizi bulguları yer almaktadır. Yapılan analizler doğrultusunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,765 olarak hesaplanmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin 0.50 ve üzerinde olması, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Bu durum, örneklemin yeterliliğini kanıtlamakta ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler elde edilebileceğini işaret etmektedir (Küçük, 2014: 194). Kişilik özellikleri, beş faktörle birlikte toplam %56,359 varyans açıklama oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Faktör yapısının veri setine uygun olduğunu ve veri setindeki değişimlerin büyük bir kısmını açıklayabildiğini gösterir. Ölçekte yer alan 1. ve 21. maddeler çapraz yüklenme eğilimi gösterdiğinden, bu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı ,856 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik analizinde uyumluluk boyutunun güvenilirlik değeri 0,721, dışa dönüklük boyutunun 0,795, sorumluluk boyutunun 0,840, duygusal denge boyutunun 0,778 ve deneyime açıklık boyutunun 0,775 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik düzeyi, Cronbach Alfa değeri $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ aralığında olduğunda kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu değerlendirilmiştir (Küçük, 2014: 195).

Tablo 3’te sunulan verilere göre, katılımcıların kişilik özellikleri genel olarak orta düzeyde olup, ortalama değeri $X=3,37$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum, katılımcıların belirgin bir kişilik özelliğine aşırı eğilim göstermediğini, ancak ortalama seviyede girişimcilik açısından önemli olabilecek bazı özelliklere sahip olabileceklerini gösterebilir. Katılımcıların kişilik özelliklerine ilişkin ifadeler incelendiğinde, en yüksek ortalama değere sahip ifade “uyumlu” ($X=4,59$) olurken, en düşük ortalama değere sahip ifade ise “sessiz” ($X=2,37$) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların en yüksek ortalama değerinin “uyumlu” olması ($X=4,59$), bireylerin sosyal ilişkilerde ve iş ortamında işbirlikçi ve

uyum sağlayıcı bir tutuma sahip olabileceğini göstermektedir. Bu durum, girişimcilik sürecinde ekip çalışmasını ve işbirlikçi stratejileri destekleyebilir. Katılımcıların en düşük ortalama değere sahip olduğu ifade "sessiz" ($X=2,37$) olarak tespit edilmiştir. Bu, katılımcıların genel olarak daha dışa dönük ve kendini ifade etme konusunda aktif bireyler olabileceğini düşündürülebilir. Girişimcilik bağlamında, düşük sessizlik seviyeleri, bireylerin daha girişken ve iletişim odaklı olduklarını ifade edebilir.

Bu sonuçlar, girişimcilik yönelimiyle ilişkili kişilik özellikleri açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların uyumlu ve dışa dönük olma eğilimlerinin güçlü olduğunu, ancak daha içe kapanık ve sessiz özelliklerin daha az öne çıktığını göstermektedir. Girişimcilik süreçlerinde etkili iletişim, uyumluluk ve proaktif davranışlar önemli faktörler olduğu için bu bulgular girişimcilik eğilimi açısından olumlu yorumlanabilir.

Tablo 3. Girişimcilik yönelimine geçerlilik ve güvenirlik analizi bulguları

Girişimcilik Yönelimi	Faktör Yüğü				Varyan s Açık lama Oranı	Cronba ch Alfa	Orta lama	KMO
	1	2	3	4				
6. Kendi işimi kurmak istiyorum.	,884				60,474	0,892	3,63	0,871
8. Kendi tarzımla iş yapmak istiyorum.	,781						4,07	
12. Girişimcilik konusundaki bilgilerimi uygulamaya geçirmek istiyorum.	,714						3,70	
7. Birine bağlı çalışmak istemiyorum.	,696						3,89	
1. Kafamda bazı iş fikirlerim var.	,656						3,77	
19.	,575						4,10	

Güvenilirliğimi kazanca dönüştürmek istiyorum.								
5. Fikirlerimi hayata geçirmek istiyorum.	,531						3,44	
21. Daha fazla kazanç elde etmek için risk almayı seviyorum.	,504						3,63	
26. Çocuklarıma bırakacak bir işim olsun istiyorum.	,503						4,04	
9. Yenilikleri, gelişmeleri takip ediyorum.		,763					4,12	
3. Toplum olarak karşılayamadığım ız/ürün veya hizmet bulamadığımız bazı gereksinimlerimiz var.		,752				0,773	3,84	
2. Çeşitli iş kollarında boşluklar görüyorum.		,618					3,61	
10. Durağan/stabil olmak bana göre değil.		,617					3,94	
24. Bilgimi, enerjimi kendim için harcamak istiyorum.			,887			0,615	4,23	
25. Para kazanmak istiyorum.			,621				4,52	

23. Başarılı olacağıma inanıyorum.			,511				4,21	
18. İşimde sosyal çevre bakımından sorun yaşamayacağımı düşünüyorum.				- ,806			3,96	
17. Müşterilerle iyi iletişim kurabileceğimi düşünüyorum.				- ,606		0,699	4,21	
G16. Yoğun çalışacak enerjiye sahibim.				- ,532			4,12	
Bartlett Küresellik Testi			Genel Ortalama		3,99			
			Ki Kare		1615,753634			
			Sd		171			
			P		,000			

Tablo 3'te, girişimcilik yönelim ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik analizine ilişkin bulgular sunulmaktadır. Yapılan analiz sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,871 olarak tespit edilmiştir, bu da ölçümün yeterli düzeyde örnekleme uygunluğuna sahip olduğunu göstermektedir. Bu değer 0.50 ve üzeri olması örneklemin yeterli olduğunu ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler elde edilebileceğini göstermektedir (Küçük, 2014: 195). Girişimcilik yönelimi dört faktör ile birlikte %60,474 varyansla açıklandığı görülmüştür. Ölçeğin ölçmeye çalıştığı girişimcilik yönelimi kavramı, belirlenen faktörler tarafından büyük ölçüde temsil edilmektedir. Ölçekteki altı madde (11, 13, 14, 15, 20 ve 22 numaralı maddeler) çapraz yüklenme eğilimi gösterdiği için bu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ölçeğe ilişkin güvenilirlik değeri ,934 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğe ilişkin boyutlar iş, yenilik, istek ve çevre olarak adlandırılmıştır. Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik değerleri incelendiğinde iş boyutu ,892; yenilik boyutu ,773; istek boyutu ,615; çevre boyutu ,699 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa değerinin $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ arasında olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Küçük, 2014:195). Bu durumda, ölçeğin güvenilir bir şekilde girişimcilik yönelimini ölçtüğü ve ampirik olarak desteklendiği

söylenebilir.

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, katılımcıların girişimcilik yönelim düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu görülmektedir ($X = 3,99$). Girişimcilik yönelimini ölçen ifadeler arasında en yüksek ortalamaya sahip olan ifade "para kazanmak istiyorum" ifadesidir ($X = 4,52$), bu da katılımcıların girişimcilik faaliyetlerine yönelik temel motivasyonlarının maddi kazanç sağlama eğiliminde yoğunlaştığı şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan, en düşük ortalamaya sahip ifade "fikirlerimi hayata geçirmek istiyorum" ifadesidir ($X = 3,44$), bu da katılımcıların girişimciliğe yönelik motivasyonlarının finansal hedeflere kıyasla yenilikçi fikirleri gerçekleştirme açısından daha düşük bir önceliğe sahip olduğunu düşündürülebilir.

Bu bulgular, girişimcilik yönelimlerinin ekonomik motivasyonlarla güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu gösterirken, yaratıcı düşünce ve inovasyona yönelik eğilimlerin nispeten daha düşük değerlendirildiğini de ortaya koymaktadır. Bu durumu daha derinlemesine incelemek için demografik değişkenler veya katılımcıların sektörel dağılımı gibi ek faktörler değerlendirilebilir.

7.3. Korelasyon

Girişimcilik eğilimi ile bireysel kişilik özellikleri arasındaki anlamlı ilişkinin varlığını değerlendirmek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, ilgili bulguların özetlendiği Tablo 4'te detaylı şekilde sunulmaktadır.

119

Tablo 4. Korelasyon Analizi Bulguları

Değişkenler		Kişilik Özellikleri	Girişimcilik Yönelimi
Kişilik Özellikleri	Pearson Korelasyon	1	,486**
	P		,000
	N	182	182
Girişimcilik Yönelimi	Pearson Korelasyon	,486**	1
	P	,000	
	N	182	182
**p< 0.01			

Tablo 4’te sunulan korelasyon analizi sonuçlarına göre, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında 0,486 korelasyon katsayısı ile %99 güven aralığında ($p < 0.01$) anlamlı ve orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kişilik özelliklerindeki değişimler girişimcilik eğiliminde de artış veya azalış yönünde etkili olabilir. Bu doğrultuda, H1 hipotezi desteklenmiş ve kabul edilmiştir.

8. Sonuç

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişki incelenmiş ve çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, girişimcilikle ilgili eğitim alma düzeyi, öz değerlendirme ve gelecekte kendi işlerini kurma eğilimleri gibi) dikkate alınarak kapsamlı analizler gerçekleştirilmiştir. İlk olarak öğrencilere ilişkin betimleyici veriler belirlendikten sonra onların kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimlerine yönelik değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Ardından, kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişkinin varlığı analiz edilerek sonuçlar ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, öğrencilerin kişilik özelliklerindeki bazı boyutlar (örneğin, açıklık, sorumluluk, dışadönüklük gibi) arttıkça, girişimcilik yönelimlerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin kişilik özelliklerinin genel olarak orta düzeyde, buna karşılık girişimcilik yönelimlerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, genç bireylerin girişimciliğe yönelik olumlu tutum geliştirdiğini ancak kişilik temelli bazı özelliklerin bu eğilimi destekleyici düzeyde henüz tam anlamıyla gelişmemiş olabileceğini düşündürmektedir.

Bu bulgular, literatürde yer alan bazı çalışmalarla örtüşmektedir. Mirza ve Demiral (2019) yaptıkları araştırmada öğrencilerin yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, risk alma, kendine güven ve kontrol odağı gibi kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimlerini artırdığı tespit edilmişlerdir. Benzer şekilde Bozkurt ve Erdurur (2013) yaptıkları çalışmada, kendine güven kişilik özelliği dışındaki kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimini artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Türkoğlu vd. (2017) ise kişilik özelliklerinin altı boyutunun da girişimcilik eğilimini artırdığını belirtmişlerdir. Çiçeklioğlu

(2017) çalışmasında kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Çalışma sonuçları ayrıca, kişilik özellikleri açısından bireylerin kendilerini girişimci olarak tanımlama eğilimlerinin yüksek olmasına rağmen, bu potansiyelin bazı yönlerden desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, üniversite düzeyinde verilen girişimcilik eğitimlerinin yalnızca teknik bilgiye değil, aynı zamanda kişilik gelişimini destekleyecek uygulamalara da odaklanması önemli görünmektedir. Elde edilen sonuçlar bireylerin girişimcilik potansiyelini yalnızca dışsal faktörlerle değil, aynı zamanda kişilik temelli içsel dinamiklerle değerlendiren bir yaklaşımın gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma, hem girişimcilik literatürüne teorik katkı sağlamak hem de uygulayıcılar için kişilik temelli girişimcilik destek modellerinin geliştirilmesine yönelik anlamlı bir zemin oluşturmaktadır.

9. Tartışma

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişki incelenmiş ve aralarında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, literatürdeki benzer çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmekte ve kişilik özelliklerinin bireylerin girişimcilik eğilimlerinde önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın bulguları aynı zamanda, girişimciliğin yalnızca ekonomik veya fırsat temelli bir süreç olmadığını, bireyin kişisel özelliklerinin ve psikolojik eğilimlerinin de bu süreçte belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Gartner (1988), girişimciliği yalnızca yeni işletmelerin kurulması olarak değil, bireyin kişisel nitelikleriyle harmanlanan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma, girişimcilik davranışlarının anlaşılmasında kişilik yapılarının dikkate alınmasının gerekliliğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinde girişimcilik yöneliminin yüksek düzeyde gözlemlenmesi, bireylerin genç yaşlarda bile girişimcilik potansiyeli taşıdıklarını ve kişilik yapılarının bu yönelimle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu durum, girişimcilik eğitimi programlarının kişilik boyutları dikkate alınarak tasarlanmasının önemine işaret etmektedir (Leutner et al., 2014). Çalışma bulgularına göre, katılımcıların kişilik özellikleri orta seviyede değerlendirilirken, girişimcilik

eğilimleri yüksek seviyede tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ve orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Bulgular, literatürde kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarla örtüşmekte ve önceki araştırmaların sonuçlarını desteklemektedir (Bozkurt ve Erdurur, 2013; Göktaş ve Kazaferoğlu, 2018; Mirza ve Demiral, 2019; Türkoğlu vd., 2017; Çiçeklioğlu, 2017; Yılmaz ve Sözcan, 2019; Yurdasever ve Yıldiran, 2023) Özellikle kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerindeki belirleyici rolüne ilişkin önceki araştırmalarla kıyaslandığında, bu bulgular girişimcilik eğilimlerinin kişilik unsurlarıyla ilişkili olduğunu ancak tek başına yeterli bir açıklayıcı faktör olmadığını göstermektedir.

Göktaş ve Kazaferoğlu (2018), yaptıkları çalışmada, belirli kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediğini; nevroitikliğin ise olumsuz etkisinin olduğunu göstermişlerdir. Bu çalışmada, kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmasıyla paralellik göstermekte olup, kişilik faktörlerinin girişimcilik potansiyelini şekillendirmede kritik bir rol oynadığını desteklemektedir. Sözcan ve Yılmaz (2019), kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında, öz disiplin, deneyime açıklık ve dışadönüklük gibi boyutların girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediğini; duygusal dengesizliğin ise olumsuz etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırmamızda kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasında pozitif ilişkiler bulunmasıyla örtüşmekte olup, kişilik faktörlerinin girişimcilik eğilimini şekillendirmedeki belirleyici rolünü desteklemektedir.

Kara, Küçük ve Yaşarsoy (2020) girişimcilik düzeyi ve eğilimi ile sağlık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada girişimcilik eğiliminin, işi bizzat yürütme anlamında girişimcilik düzeyi ile doğru yönlü bir ilişki içinde olduğunu belirlemiştir.

Yurdasever ve Yıldiran (2023), kişilik tipleri ile bireysel girişimcilik yönelimleri arasındaki ilişkiyi ve girişimcilik eğitiminin bu ilişki üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bulguları, girişimcilik eğitiminin bireylerin yönelimlerini güçlendirdiğini ve kişilik faktörleriyle etkileşimini artırdığını göstermektedir. Bu çalışma, kişilik özellikleri ile girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiye odaklanan mevcut araştırmalarla paralellik taşımakta

olup, girişimcilik yöneliminde hem bireysel faktörlerin hem de eğitimin rolünün önemini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, üniversite öğrencilerinde girişimcilik yöneliminin kişilik özellikleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymakta ve bu ilişkinin çeşitli kişilik boyutlarına göre değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, eğitim kurumlarının ve politika yapıcılarının, genç bireylerde girişimcilik yönelimini artırmak amacıyla kişilik özelliklerini merkeze alan yaklaşımlar geliştirmeleri önerilmektedir.

10. Öneriler

Araştırma, internet aracılığıyla erişilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, zaman kısıtları nedeniyle nispeten küçük bir örneklem kullanılmıştır. Sınırlı örneklem büyüklüğü, elde edilen bulguların genelleştirilebilirliğini belirli ölçüde sınırlandırırsa da araştırma kapsamında sunulan analizler ilgili değişkenler arasındaki ilişkileri anlamak açısından değerli içgörüler sağlamaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmalar, daha geniş ve çeşitlendirilmiş bir örneklemle doğrulama amacı taşıyarak mevcut bulguların geçerliliğini artırabilir.

Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi üzerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılara bu çalışmanın yol gösterici olacağı öngörülerek bazı öneriler verilebilir.

- Araştırma konusu kapsamı sınırlandırılarak bölge ya da il düzeyinde öğrenciler üzerinde gerçekleştirilebilir.
- Farklı kültürlerden gelen bireylerin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri araştırılabilir.
- Farklı meslek grupları üzerinde bu ilişki araştırılabilir.
- Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri farklı yaş grupları ya da deneyim düzeylerine göre incelenebilir.
- Farklı eğitim düzeylerine sahip bireyler üzerinde araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Altuntaş, G., ve Dömez, D. (2010). Girişimcilik yönelimi ve örgütsel performans ilişkisi: Çanakkale bölgesinde faaliyet gösteren otel işletmelerinde bir araştırma. *Istanbul University Journal of the School of Business Administration*, 39(1).
- Arslantaş, C. C. (2001). Girişimcilikte yaratıcılık ve yenilik. *İÜ İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 12(38), 17-23.
- Baltacı, A. (2017). Erteleme davranışı eğilimi ve beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler: okul yöneticileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 56-80.
- Boz, M., Buluk, B., Aydınkaya, G., & Arslantaş, Y. (2016). Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki: Çanakkale örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5), 1-10.
- Bozkurt, Ö., & Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma1. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 57.
- Börü, D. (2006). Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma (Rapor No: 733). İstanbul: Golden Print Ofset.
- Çiçeklioğlu, H. (2017). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine olan etkileri: Bir alan çalışması. 4. *Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Kitabı*, 11–20.
- Durukan, T. (2006). Düünden Bugüne Girişimcilik ve 21.Yüzyılda Girişimciliğin Önemi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2).
- Erkutlu, H. V. (2018). *Örgütsel davranış*. Ankara: Akademisyen Kitapevi.
- Formaini, R. L. (2001). The Engine of Capitalist Process: Entrepreneurs in Economic Theory, Economic and Financial Review, Fourth Quarter, 3.
- Gartner, W. B. (1988). "Who is an Entrepreneur?" is the Wrong Question. *American Journal of Small Business*, 12(4), 11–32.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Imran, T., Ahmed, R. R., Streimikiene, D., Soomro, R. H., Parmar, V., & Vveinhardt, J. (2019). Assessment of Entrepreneurial Traits and Small-Firm Performance with Entrepreneurial Orientation as a Mediating Factor. *Sustainability*, 11(19), 5301.

- Kara, E., O. Küçük, E. Yaşarsoy (2020) “Girişimcilik Düzeyi ve Eğilimi ile Sağlık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Kastamonu Örneği” International European Journal of Managerial Research Dergisi (EUJMR) ISSN: 2602 – 4179 / Dönem / Cilt: 4 / Sayı: 7, ss. 189-213.
- Kızılaslan, N. ve Karaömer, M. (2015). Kırsal Kadınların Girişimcilik Özellikleri ve Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Logit Analizi İle Değerlendirilmesi (Hatay İli Araştırması). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(1), 100-120.
- Küçük, O. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ekin Kitapevi: Bursa.
- Küçük, O. (2015a). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçük, O. (2015b). *İşletme Bilgisi ve Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçük, O. (2020) (Editör ve Yazar) *İşletmecilik, Lojistik ve Toplam Kalite Yönetimi Alanında Teoriler ve Bilimsel Araştırma Ölçekleri*, Sonçağ Yayıncılık, Ankara.
- Küçükaltan, D. (2009). Genel Bir Yaklaşımla Girişimcilik, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 4(1), 21-28.
- Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R., & Chamorro-Premuzic, T. (2014). The relationship between the entrepreneurial personality and the Big Five personality traits. *Personality and Individual Differences*, 63, 58–63.
- Mirza, Ş., & Demiral, G. (2019). Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkileri ve yüksek lisans öğrencileri üzerinde bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 3256-3268.
- Morsünbül, Ü. (2014). Hızlı büyük beşli kişilik testi Türkçe versiyonu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *The journal of Psychiatry and Neurological Science*, 27, 316-322.
- Özkalp E. ve Kirel Ç. (2018). *Örgütsel Davranış*. Bursa: Ekin Basım Yayım.
- Robbins, S. P. ve Judge, T. A. (2013). *Örgütsel davranış* (Çev. Ed.: İnci Erdem). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sciasci, S. and De Vita, R. (2004), The Development of Entrepreneurship Research, *Liuc Papers Serie Economia Aziendale*, 19(146).
- Seçgin, Y. (2020). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 803-827.
- Sezer, C. (2013). Girişimcilik kariyerine yönelim nedenleri ve girişimcilik dersinin etkisi üzerine bir içerik analizi: KTMÜ örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 63-86.

- Sökmen, A. (2013). *Örgütsel Davranış*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T. ve Çelik, A. (2011). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Talih Akkaya, D., Yıldız, E., ve Koldere Akın, Y. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi: Yalova meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir uygulama, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 108–122.
- Tutar, H. (2014). *Örgütsel psikoloji*. Ankara: Detay Yayıncılık.,
- Türkoğlu, M., Yılmaz, E., & Bayraktaroğlu, İ. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 123–135.
- TÜSİAD (Türkiye Sanayicileri ve İş Adamları Derneği). (2003), *Türkiye’de Girişimcilik*. İstanbul.
- Uncu, A. ve Halis, M. (2018). Duyguların girişimcilik yönelimi üzerindeki etkisi: girişimcilik dersi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences (IJTEBS)*, 2(1), 57-71.
- Yeşil, S., Doğan, İ., ve Doğan, Ö. (2016). Örgüt kültürünün girişimcilik yönelimi ile örgütsel performans üzerindeki etkisi: Kahramanmaraş ili tekstil sektörü örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 150-172.
- Yılmaz, T., & Sözcü, Z. (2019). Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi: Sakarya üniversitesi örneği. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 78-107.
- Yılmaz, A. ve Eroğlu, C. (2013). *Davranış Bilimleri ve Örgütsel Davranış*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Yurdasever, E., & Yıldırım, C. (2023). Kişilik Tipleri ile Bireysel Girişimcilik Yönelimi İlişkisi Üzerinde Girişimcilik Eğitiminin Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(4), 1935-1968.
- Yüksel, Ö. (2006). *Davranış Bilimleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.,
- Zainol, F. A., & Ayadurai, S. (2011). Entrepreneurial orientation and firm performance: the role of personality traits in Malay family firms in Malaysia. *International Journal of Business and Social Science*, 2(1).

